

S. PROSPERI

AQUITANI

^a EPIGRAMMA ^b IN OBTRACTATOREM AUGUSTINI.

191 ^a Quidam dictiloqui libros senis Augustini A
Carpere, et adversum condere fertur opus.

Usque adeone bonum ingenium, et facundia
dives,

Ostentare artem non aliter potuit;

^d In nova prostratas acies nisi bella cieret,
Impiaque extinctis hostibus arma daret?

Ilæc pugna, inceptor, mors est tua, te ^e stylus
iste

^a Ex variis S. Prosperi epigrammatis jampridem hæc tria selecta sunt, et juncta carmini de Ingratis. Haud dubie ob argumenti affinitatem: quippe duobus prioribus Joannes Cassianus Ingratorum primipilos exagitari videtur; tertium vero eodem pertinet, ea ratione quam in argumento marginali satis, ac (ut puto) primus ostendi. Inverti autem consuetum eorum ordinem. Ita quippe postulare videbatur ordo temporis, quo priora illa vel scripta sunt, vel decori gratia scripta finguntur: nempe primum, cum scriptor ille nonnisi adhuc ferretur carpere Augustini libros, et adversus eosdem *opus aliquod condere*; alterum vero, cum jam *opus istud serpere* cœpisset. Doct. Lov.

^b Scriptum forte, superstite adhuc S. Augustino, circa annum 450.

ARGUMENTUM. *Novum Scriptorem aliquid operis molientem adversus S. Augustinum proposita rei impie gratia pessimoque successu, incepto absterere nititur.*

^c Quidam. At quis ille? Cassianus, inquires, qui sub Collatoris nomine etiam alio tractatu a Prospero vapulat. Atque hæc multorum hæcenus fuit opinio, quam non parum confirmant plura loca huic epigrammati cum libro contra Collatorem communia. Nec equidem illi ausim contradicere: est tamen quod lectori hac in re expendendum proponam. Verone simile videtur Prosperum, solitum alioqui quam mitissime de hoc presbytero et tota Massiliensium factione loqui, hic eum vocare *Lupum, viperam, miseram* denique *anguiculum*? Siccinne etiam sua scripsit et edidit celebris ille Collator, ut dici potuerit *Serpere*, ac *mutato seu dissimulato nomine* legi velle? Sed de his satis. Doct. Lov.

^d *In nova prostratas*. Ita lib. cont. Collator. mox post initium: *In eum statum deducere causam Ecclesie meliuntur, ut dum nostros (puta Augustinum, etc.) affirmant non veraciter pro gratia locutos, inimicos gratiæ persuadeant injuste damnatos esse*. Doct. Lov.

^e *Stylus iste conficit*. Acute ludit in æquivoco, quod stylus et scribendi et feriendi instrumentum sit. Doct. Lov.

Conficit, et verbis perderis ipse tuis.

Dumque doces quantum valeat mens libera,
monstras

Velle tuum tibi met sufficere ut pereas.

Verte gradum, fuge perniciem; stratosque rebelles

Oris apostolici fulmine ubique vide.

Nec te ^f mutato defendi nomine credas.

Si pastorem ovium lædere vis, ^g lupus es.

^f *Mutato nomine*. Qui ita contra Augustinum scripserit pro Ingratis, nemo occurrit præter Vincentium Lirinensem (virum alioqui sanctissimum et doctissimum), quem hodie plures censent aureum illud Commonitorium suum ita direxisse adversus hæresum novitates, ut sub hoc nomine Augustini doctrinam notatam voluerit. Cæterum constat *mutato nomine* illud edidisse, seque vocasse *Peregrinum*. Sed cum ipse scripserit post Augustini excessum, immo post Rescriptum Cœlestini PP. ad Galliæ episcopos; hoc autem epigramma conditum sit Augustino jam *senes* quidem, at tamen vivo, evanescit omnis de Vincentii *Peregrino* suspicio: quærendusque alius, cui ista convenient. Doct. Lov. Nisi forte dicas, quem sanctus Prosper impugnât hoc epigrammate, aliquot annis, juxta auctoris nostri consilium, siluisse: aut si opus illud quo Augustinum ferire minabantur Semipelagiani, 43 Cassiani collationem esse volueris, tunc anno 426 ascribenda erunt epigrammata ista, et jam tunc Prosperum contra ipsos decertare cœpisse erit agnoscendum. Doct. Lov.

^g *Lupus es*. In hac cauda latet proculdubio totius epigrammatis, aliunde acutissimi, aculeus præcipuus: qui utique tanto erit acutior, si Auctor per suspicionem notatum voluerit aliquem cui *Lupo* nomen; quales istis temporibus habemus Gallos complures, ut sanctos illos Trecensem, Suessionensem, Lugdunensem episcopos; item postea Ferrariensem, etc. Ni hoc sit, saltem dicere voluit: Ut tuum nomen celare studeas, nos qui te vocare oporteat satis scimus, nempe *Lupum*, cum opere ipso te talem præbeas, qui *pastorem* oppugnes. Verum quis ille pastor quem hic læsum cupiat? Pontifex, inquires, illius sedis de qua disticho superiore. Nempe id etiam putavi, donec incidi in hunc locum contra Collat. c. 21: *Præcipuum nostro tempore in doctrina ecclesiastica virum (Augustinum) rabido ore discernunt; creduntque se omnia auctoritatum munimina posse convellere, si hanc PASTORALIS speculæ validissimam turrim crebra Pelagiani arietis illusione pulsaverint*. Doct. Lov.

S. PROSPERI

AQUITANI

^a EPIGRAMMA IN EUMDEM AUT ALIUM QUEMPIAM AUGUSTINI OBTRACTATOREM.

193 Contra Augustinum narratur serpere quidam

Scriptor, quem dudum livor adussit edax:

^a Scriptum forte circa idem tempus.

ARGUMENTUM. *Hunc cum jam scriptum ejus ser-*

pere diceretur, suspicionibus onerat, ipsique egregiam a sancto Doctore refutationem promittit.

* Qui caput obscuris coniectum utcumque cavernis A
Tollere humo miserum perpulit anguiculum.
Aut hunc fruge sua æquorei pavere ^b Britanni,
Aut huic ^c Campano gramine corda tument.
195 Quæ concepta fovet promat, quæ parturit
edat ;

Qui caput. Sic ergo primo intuitu acceperam hoc distichon : Quidam scriptor suo illo scripto miserum anguiculum Pelagium iterum suscitavit, et caput suum attollere perpulit; sub spe fore ut suum dogma rursus reflorescat. Movebat præcipue quod etiam supra aliquoties ille hæresiarcha anquis, coluber, similibusque nominibus appelleret. Sed decepit me relativum qui, quod tunc non vidi ad livorem referendum esse : adeo ut anguiculus sit ipse scriptor in quem ægitur, nempe anquis illius majoris pullus. Dissimulare interim nequeo suspicionem meam, videlicet Prosperum sic ambigue verba librasse sua, ut intelligi posset seu quispiam Pelagii discipulus, seu ipse Pelagius. Videtur namque dubitasse, ac alios dubitare voluisse, an non forte ipse Pelagius, aut saltem Pelagii germanus compar Cælestius, hujus novi scripti auctor foret. Sed de hoc plura nota seq. Doct. Lovan.

^b Britanni. Pelagii populares : qui rursus Æquorei vocantur, ut pateat quia Britannia hæresiarcha oriundus fuerit; nimirum insula, non autem ea quæ in continente est, et Minor hodie dicitur : de quo plura supra ad cap. 1 carm de Ingrat. Sed quid Britannis istis cum fruge? An forte ea tunc celebres fuerunt, ut nunc ipsorum lana in pretio est? Certe aliquid, ni fallor, ejusmodi observat Illorum Morus

Seu vetere armatur dogmate, sive novo
In quoscumque sinus spirarum torqueat orbes,
Et fallax multa contegat arte caput ;
Currentem attritos super aspidas et basiliscos
Declinare ^d senem vipera non poterit.

Utop. lib. 1. Doct. Lovan.

^c Campano gramine. Ob Julianum Eclanensem episcopum Campanum, ut notant cæteri in margine hujus loci. Verum sunt qui malint dictum potius ob Cælestium, qui æquo, immo meliori ac certiori ratione Campanus fuit; et tamquam Pelagii cohæresiarcha (a quo etiam hæresis ista per Orientem communiter Cælestiana, uti per Occidentem Pelagiana audit) aptius multo cum ipso ponitur in parallelo, quam Julianus, utriusque solum discipulus, tunc temporis fortassis nondum admodum notus. Immo quid si Julianus is ipse sit scriptor in quem cusum est utrumque epigramma? Tempus convenit, cætera non ablundunt. Sed tamen nonnisi suspicio est. Graminis autem Campani fit mentio, vel quod ea regio, ut cæteris e terra nascentibus, ita imprimis felicissimo gramine abundaret; vel quod Campana superbia ex Agellio videatur in proverbium abiisse; vel denique ut alludatur ad gramen Anthedonis, quo gustato Glaucus, Metamorph. XIII, subito . . . Trepidare intus præcordia sensit, sequè in Pelagum præcipitem dedit. Doct. Lovan.

^d Senem. En rursus senex vocatur Augustinus (nomine, ut puto, ætatis, non dignitatis), qualis fuit cum contra ipsum Julianum audacem calammum strinxit. Doct. Lovan.

ADMONITIO IN EPITAPHIUM NESTORIANÆ ET PELAGIANÆ HÆRESEON.

Ut hoc epitaphium plane intelligatur, duo veluti capita in hæresi Nestoriana attendenda sunt. Unum circa unionem naturæ humanæ cum divina in Christo, quam Nestorius per solum inhabitationem, non vero in unitatem personæ factam fuisse prædicabat, ita ut duæ essent in Christo personæ æque ac duæ naturæ, nec idem esset Filius Dei, qui filius Mariæ. Alterum caput rationem spectat qua Jesus ad eam, qualiscumque sit, unionem pervenerit. Non enim eam statim in ipso conceptu obtinuisse, sed suis postmodum meritis consecutum fuisse affirmabat. Quare vetus Chronologus, apud Liberatum, hæc habet de hæresi Nestoriana : Felice et Tauro coss., Nestorius Constantinopolitanus episcopus novum Ecclesiis molitur errorem inducere, prædicans Christum hominem tantum, non etiam Deum natum, eique divinitatem collatam esse pro merito dicit. Hunc posteriorem errorem potissimum spectat sanctus Prosper, et in eo Nestorianam hæresim cum Pelagiana comparat. Illam vero ait Pelagianæ genitricem simul et natam esse : genitricem, quia error illius qui in capite gratiam destruit, et qui Jesum dignitatem Christi propriis meritis assecutum fuisse contendit (quæ est hæresis Nestorii), fons et principium est erroris illius qui gratiam in membris evertit, quique homines Christianorum dignitatem propriis meritis sibi comparare posse affirmat (quæ est hæresis Pelagii) : natam vero, quia Nestorius suam non vulgavit hæresim nisi post damnatos Pelagianos. Atque adeo cum in istius epitaphii limine Nestorianam hæresim Pelagianæ successisse dixerit, quasi postmodum ortam, quod verum est, si illius per Nestorium divulgationem consideres, postea tamen utramque simul ortam esse ait, tum ob affinitatem et cognationem, quæ inter utriusque errores intercedit, tum etiam quia ante Nestorium Nestoriana hæresis in Pelagiana continebatur : ut patet ex Leporio Gallicano monacho, qui cum esset Pelagiani dogmatis acerrimus defensor, illam etiam ob quam postea Nestorius damnatus est hæresim docuit; sed Augustini opera ad sanam mentem rediit. Nestorius suam divulgavit hæresim paulo post damnatos Pelagianos, circa annum 429.

Hoc idem epitaphium a Prospero nostro utriusque hæresis tumulo appensum negarat Joam. Garnerius soc. Jesu in cap. 7 dissert. 7 ad Marii Mercatoris Opera; simile quiddam ænigmati proferri contendens, cum dicitur alteram hæresim alterius fuisse matrem simul et filiam : quæ ingeniose quidem dicta fatetur, sed vere fuisse negat : hincque probare nititur quod a tertio sæculo per deliria Samosatani Nestoriani errori præludi cœperit, subjicique dandam eo facilitorem veniam poetæ nostro, quod ipse quoque Cassianus in eodem peccaverit, et suam in sententiam traxerit amicum Leonem Magnum, aliosque postmodum plures eorum auctoritatem secutos.

Quibus non obstantibus, tale opusculum Prospero abjudicandum negat Anthelmus dissert. 9 in Opera SS. Leonis et Properi, tum propter auctoritatem Cassiani et Leonis Magni, quibus si hoc licuit serio disserentibus, multo indulgentius poetæ condonandum, non tam ad historię normam loquenti, quam concepulis erroribus laxatis habentis infatisque, ut aiunt, tibiis volenti illudere. Maxime cum hæc utriusque hæreseos comparatio non semel ab eo usurpata deprehendatur, sed et in Chronico ipso narret quod apud Ephesum Nestorius cum hæresi nominis sui, et cum multis Pelagianis, qui cognatum errori suo juvabant dogma, fuerit damnatus, et hanc ipsam utriusque erroris contesserationem Cassiano exprobrat libri adversus eum scripti cap. 21. Per hunc virum (Cælestinum) etiam Orientales Ecclesiæ græminata peste purgatæ sunt, quando Cyrillo Alexandrinæ urbis antistiti ad execrandam Nestorianam impietatem, apostolico auxiliatus est gladio, quo etiam Pelagianum dum cognatis conföderantur erroribus, iterum prosternerentur. Quo autem sensu hæc inter utrumque affinitas intelligenda veniat, jam supra fuse satis explicatum habes.